RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	24 februari 2025
Voorstelnummer	D826733
Datum raadsvoorstel	7 januari 2025
Portefeuillehouder(s)	R. Vennik
Commissie	Raadscommissie
Datum commissie	10 februari 2025
Soort agendering	
Agendapunt	
Team	RO - Beleid en Vastgoed
Opsteller	Donna van der Lem
Datum B&W besluit	28 januari 2025
Bijlagen:	2

Onderwerp : Zienswijze Kaderbrief 2026 Omgevingsdienst Noord- Holland Noord

Voorgesteld besluit :

1. de volgende zienswijze af te geven op de Kaderbrief 2026 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord:
    a. de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord met urgentie opdracht te geven om alsnog uiterlijk via hun begroting 2026 een meerjarige bezuiniging/ombuiging in te rekenen van 3, 5 en 7% en de gevolgen daarvan te beschrijven in hun begroting 2026;
    b. ten aanzien van de PM-post IBP-VTH te verzoeken de benodigde middelen binnen de eigen begroting te zoeken dan wel besparingsmogelijkheden uit het efficiencyonderzoek hiervoor te gebruiken en de raad bij de conceptbegroting 2026 hierover te informeren;
    c. ten aanzien van de PM-posten Bedrijfsvoering en de gepresenteerde verhogingen in deelnemersbijdragen voor gemeentelijke basis- en plustaken te verzoeken de benodigde middelen te onderbouwen met een omschrijving van nut, noodzaak, ambitieniveau van uitvoering en risico's en daarbij rekening te houden met terugverdieneffecten van de investeringen en de raad hier bij de conceptbegroting 2026 over te informeren.
2. kenbaar te maken dat met de behandeling van de Kadernota 2026 van de gemeente Heiloo een integrale afweging wordt gemaakt ten aanzien van de gemeentefinanciën voor 2026 en verder. Dit kan effect hebben op onze zienswijze op de begroting voor 2026 later dit jaar.
3. deze zienswijze door het toesturen van het ondertekende raadsbesluit aan het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord kenbaar te maken.

Geheimhouding

☐ Ja
☑ Nee

INLEIDING

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) is een gemeenschappelijke regeling en voert in opdracht van de gemeente de milieutaken uit. Via onder andere vergunningverlening, toezicht en handhaving en advisering op ruimtelijke initiatieven zorgen zij dat onze leefomgeving veilig, duurzaam en gezond blijft.
De Kaderbrief 2026 van de OD NHN beschrijft actuele ontwikkelingen en verwachtingen voor de periode 2026-2029. Van een aantal ontwikkelingen zijn de financiële effecten bekend en opgenomen in het meerjarenperspectief. Voor de ontwikkeling waarbij dit niet bekend is zijn pro-memorie (PM) posten opgenomen.

Op grond van de gemeenschappelijke regeling kan de raad een zienswijze afgeven op de kaderbrief. Hiermee kan de raad sturen op de beleidsmatige en financiële uitgangspunten in de begroting, die later in het jaar voor zienswijze aan de raden wordt aangeboden. Het dagelijks bestuur van de OD NHN heeft op 13 december jl. de Kaderbrief 2026 van de OD NHN aangeboden. Tot 1 maart 2025 kunnen zienswijzen hierop kenbaar gemaakt worden.

Specifiek dit jaar is vanuit zowel de regietafel Noord-Holland Noord als de regio Alkmaar aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen gevraagd om scenario's voor bezuinigingen op te nemen in de kadernota's. Deze oproepen zijn gedaan vanwege de korting voor gemeenten op het gemeentefonds.

In voorliggend voorstel ligt een concept zienswijze voor ten aanzien van de Kaderbrief 2026 van OD NHN.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Begin 2018 hebben alle gemeenteraden in Noord-Holland Noord de notitie "Informatie-voorziening Gemeenschappelijke Regelingen" vastgesteld. Centraal in deze notitie staat het beter in positie brengen van de raden ten aanzien van de Gemeenschappelijke Regelingen.

Een belangrijk onderdeel van deze notitie is de extra zienswijzeprocedure ten aanzien van de kadernota's van de Gemeenschappelijke Regelingen. Deze zienswijzeprocedure is in 2019 verankerd in de door de raden in Noord-Holland Noord vastgestelde Financiële Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen (FUGR 2019). Per 1 juli 2024 is deze zienswijzeprocedure ook verankerd in de teksten van alle gemeenschappelijke regelingen in het kader van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

Zienswijze 1a Bezuinigingen

Vanwege de te verwachten gemeentelijke begrotingstekorten vanaf 2026 heeft de Regietafel NHN alle gemeenschappelijke regelingen verzocht bezuinigingsvoorstellen te doen en hierbij uit te gaan van twee scenario's: een structurele bezuiniging van 3% en van 5% op de gemeentelijke bijdrage 2026. In aanvulling hierop is door de gemeenten in de regio Alkmaar verzocht ook een 7%-scenario uit te werken.

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord heeft in de Kadernota 2026 de volgende bezuinigingen opgenomen:

☐ 3% scenario

☐ 5% scenario
☐ 7% scenario
☐ ander bezuinigingsscenario, namelijk …
☑ geen bezuinigingsvoorstellen

Toelichting geen bezuinigingsvoorstellen
Het dagelijks bestuur heeft geen scenario's voor bezuinigingen uitgewerkt in de kaderbrief. In de begeleidende brief is de toedracht hiervan beschreven en wordt verwezen naar een brief van 11 juli 2024 zoals verstuurd aan de raden en staten. In deze brief zijn diverse ontwikkelingen beschreven waaronder de vaststelling van het 'Plan van Aanpak Robuustheid' als verplichte opvolging van het Interbestuurlijk Programma versterking VTH-Stelsel (IBP-VTH). Bij het op 10 juli 2024 vaststellen van het plan van aanpak heeft het algemeen bestuur onder andere besloten dat geen financieel gevolg aan het plan van aanpak wordt verbonden en dat de uitwerking van een 'nul-scenario' is afgewezen.
Het dagelijks bestuur heeft hieruit opgevat dat er geen ruimte wordt gezien voor een taakstelling en heeft in het verlengde daarvan geen uitwerking van de gevraagde scenario's voor bezuinigingen opgenomen in de kaderbrief.

In reactie hierop heeft het algemeen bestuur op 11 december 2024 besloten om alsnog een tweetal bezuinigingsscenario's van 3 en 5% aan te bieden bij de conceptbegroting 2026. Om dit besluit van het algemeen bestuur te onderschrijven en daarbij aanvullend aan te dringen op een bezuinigingsscenario van 7% (zoals vanuit regio Alkmaar was verzocht) wordt een zienswijze voorgesteld.

Zienswijze 1b. 'Plan van Aanpak Robuustheid' (IBP-VTH)
Uw raad is op meerdere momenten geïnformeerd over het voortraject en het ontstaan van het inmiddels afgesloten IBP-VTH. Een belangrijke constatering hierbij was dat de OD NHN onvoldoende robuust is en daarmee niet toekomstbestendig. Als één van de verplichtingen uit het IBP-VTH is een plan van aanpak opgesteld zodat de OD NHN op 1 april 2026 kan voldoen aan de door het IBP-VTH vastgestelde robuustheidscriteria. Bij het op 10 juli 2024 vaststellen van het plan van aanpak besloot het algemeen bestuur in te stemmen met uitvoering van het plan, en dit op te nemen in de kadernota's zonder dat hier middelen, capaciteit en/of commitment aan gekoppeld zijn, een PM-post. Dit besluit is nogmaals door het algemeen bestuur bekrachtigd op 11 december 2024.

Aan dit besluit is verbonden dat bij het Rijk wordt aangedrongen op het beschikbaar stellen van rijksmiddelen voor uitvoering van het plan. Daarnaast is besloten eventuele meevallers in begrotingen vanaf 2025 in te zetten voor uitvoering van het plan. In het besluit heeft het algemeen bestuur opdracht gegeven voor een in 2025 uit te voeren efficiencyonderzoek. Samengevat heeft het algemeen bestuur hiermee aangegeven dat voor de uitvoering van het plan zoveel mogelijk ruimte binnen de eigen begroting moet worden gezocht in combinatie met eventuele rijksmiddelen en mogelijkheden voor kostenbesparing die kunnen volgen uit het efficiencyonderzoek. Hierbij dient opgemerkt te worden dat ook gemeenten en de provincies er via de VNG en het IPO bij het Rijk op aandringen om een structurele hogere bijdrage te leveren.

Het dagelijks bestuur heeft in vervolg hierop een PM-post opgenomen voor het Plan van Aanpak Robuustheid in het meerjarenperspectief. In de tekst van kaderbrief is daarnaast benoemd dat de kosten voor uitvoering van het plan bij voordracht van het plan zijn geduid op ruim € 1,7 miljoen structureel. Het dagelijks bestuur geeft hierbij aan dat niet kan worden gestart met uitvoering van het plan zolang er geen incidentele en/of structurele middelen beschikbaar worden gesteld. Het dagelijks bestuur verwacht dan ook in de verplichte voortgangsrapportage aan het ministerie van I&W (als stelselverantwoordelijke) weinig

voortgang te kunnen tonen. Het standpunt van het ministerie is dat omgevingsdiensten die niet per 1 april 2026 robuust kunnen zijn, in gesprek moeten gaan met de provincie, de gemeenten en omliggende omgevingsdiensten over een optimale schaalgrootte. Het algemeen bestuur heeft in dat kader op 11 december 2024 het dagelijks bestuur gevraagd actief met naburige omgevingsdiensten gesprekken te starten om de mogelijkheden voor fusie(s)/schaalvergroting/verdergaande samenwerking buiten de regio Noord-Holland Noord te verkennen.

Voorgesteld wordt een zienswijze in te dienen waarin wordt aangedrongen om de middelen voor uitvoering van het plan van aanpak binnen de eigen begroting te zoeken in combinatie met mogelijke besparingsmogelijkheden uit het efficiencyonderzoek en de raad hier bij het aanbieden van de conceptbegroting 2026 over te informeren.

Zienswijze 1c. PM-posten Bedrijfsvoering

In het kader van reguliere bedrijfsvoering wordt een aantal toekomstige ontwikkelingen benoemd en drie daarvan worden ook als PM- post opgevoerd. Het dagelijks bestuur stelt dat deze nader worden uitgewerkt in de conceptbegroting 2026 waarbij rekening wordt gehouden met de financiële positie van de deelnemers.

1) Doorontwikkeling VTH Informatievoorziening (op nationaal niveau)
Deze ontwikkeling volgt uit het IBP-VTH waarbij geconstateerd is dat het huidige landelijke stelsel is verouderd. Er wordt gewerkt aan een landelijk en gedeeld digitaal systeem.
2) Nieuwe financieringssystematiek VTH-stelsel
Dit onderwerp is in de kaderbrief niet toegelicht. De OD NHN heeft desgevraagd laten weten dat dit volgt uit de afspraken in het IBP-VTH. Dit is als PM- post opgevoerd omdat dit nog in ontwikkeling is.
3) Herijking bedrijfsvoeringskosten
Het dagelijks bestuur geeft aan dat de bedrijfsvoering niet is meegegroeid met de toename aan taken en vragen, economische kosten en aangescherpte kwaliteitsnormen.

De genoemde ontwikkelingen zijn beknopt beschreven en zoals benoemd niet voorzien van financiële uitwerking of onderbouwing. Om deze reden wordt een zienswijze voorgesteld waarin wordt aangedrongen om deze ontwikkelingen bij opname in de conceptbegroting te voorzien van een onderbouwing waarin naast het financieel gevolg ook nut, noodzaak en risico's worden beschreven.

Zienswijze 1c. Gemeentelijke basistaken en gemeentelijke plustaken

Voor de gemeentelijke basis- en plustaken worden een aantal ontwikkelingen benoemd waarbij voor vier onderwerpen een structurele verhoging van de deelnemersbijdragen wordt opgevoerd.

1) Werkgebonden personenmobiliteit (WPM)
Dit betreft een nieuwe (wettelijke) basistaak voor de OD NHN waarbij toezicht wordt gehouden op het door bedrijven met meer dan 100 werknemers treffen van maatregelen om CO2 uitstoot te verminderen. Bedrijven moeten hier nu al rapportages voor indienen welke administratief worden gecontroleerd. Vanaf 2026 wordt ook inhoudelijk getoetst. De hiervoor opgevoerde verhoging van € 377.000,- is significant en niet verder onderbouwd.
2) Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)
Het dagelijks bestuur stelt voor om het toezicht op uitstoot van ZZS bij vergunningplichtige bedrijven structureel te versterken. Onder de Omgevingswet is de regelgeving hiervoor aangescherpt. De opgevoerde structurele verhoging van € 159.000,- is ook hier niet verder uitgewerkt.
3) Bodemenenergiesystemen

Het dagelijks bestuur geeft aan dat al geruime tijd een toename wordt gezien in de toepassing van deze systemen. De OD NHN voert de controle op de aanleg van de systemen uit. In het kader van het gasloos bouwen wordt een verdere toename verwacht en wordt een verhoging van € 272.000,- opgevoerd zonder verder uitwerking naar bijvoorbeeld aantallen.

4) Natuuradvisering (plustaak)

Voor natuuradvisering wordt een structurele verhoging van € 344.000,- opgevoerd. Het dagelijks bestuur geeft hierbij aan dat de vraag naar deze advisering omtrent de Wet natuurbescherming sterk groeit. Onder ander door de Omgevingswet en stikstofproblematiek. Alhoewel deze groei herkenbaar is ontbreekt ook hier verdere uitwerking en in hoeverre rekening wordt gehouden met de omvang van de vraag per deelnemer.

De genoemde ontwikkelingen zijn beknopt beschreven en zoals benoemd niet voorzien van uitwerking of onderbouwing. Om deze reden wordt een zienswijze voorgesteld waarin wordt aangedrongen om deze ontwikkelingen en financiële gevolgen bij opname in de conceptbegroting te voorzien van een onderbouwing waarin de omvang, nut, noodzaak, ambitieniveau van uitvoering en risico's worden beschreven.

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN

Als alternatief zou een positieve zienswijze gegeven kunnen worden. Gelet op de financiële uitdaging waar de gemeente voor staat en de hierboven omschreven argumenten acht het college het echter zinvol om de zienswijze zoals voorgesteld af te geven.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

De voorgestelde zienswijze is opgesteld voor de gemeente Heiloo. De zienswijze is in Regio Alkmaar verband afgestemd om waar mogelijk en wenselijk gezamenlijk op te trekken richting de OD NHN.

Tijdens de regionale raadsinformatieavond van de Regio Alkmaar bent u in de gelegenheid gesteld in gesprek te gaan met de vertegenwoordigers van de diverse gemeenschappelijke regelingen en onderling uw zienswijzen af te stemmen met de raden in de Regio Alkmaar. Eveneens zijn de concept zienswijzen van de raden in de regio met u gedeeld.

RISICO'S

Algemeen bestuur beslist over de Kaderbrief 2026

Vaststelling van de kaderbrief 2026 van de OD NHN vindt plaats door het algemeen bestuur. Hierbij bestaat de mogelijkheid dat het algemeen bestuur anders beslist dan de deelnemers via de zienswijzen hebben beoogd.

Risico op hogere kosten door de PM-posten

Door de hiervoor genoemde PM-posten kan er te zijner tijd sprake zijn van een verhoging van de kosten in de bijdrage voor de OD NHN. Deze ontwikkelingen zullen daarom scherp worden gevolgd, zodat kritisch mee kan worden gedacht en indien nodig tijdig actie kan worden ondernomen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is uitgedrukt als een percentage van de beschikbare reserves ten opzichte van de verwachte risico's. Het weerstandsvermogen van de OD NHN is in de begroting 2025 op 90% gesteld en als matig beoordeeld. In het kader van de op te stellen begroting voor 2026 wordt het weerstandsvermogen opnieuw beoordeeld.
De verwachte algemene reserve blijft binnen de FUGR-norm van max. 2,5%.

Uitvoering Plan van Aanpak Robuustheid
Het dagelijks bestuur stelt dat zonder structurele middelen niet kan worden gestart met uit voering van het Plan van aanpak Robuustheid en dat de OD NHN op 1 april 2026 niet aan de landelijke robuustheidscriteria voldoen. Wat hier de consequenties van zijn, is vooralsnog niet duidelijk.

FINANCIËN
De OD NHN heeft een indexeringspercentage vastgesteld op basis van de brief van de Regietafel van 1 oktober 2024. Men gebruikt een gewogen gemiddelde van 7,34%. Dit is iets lager (0,1%) dan het door de regietafel gehanteerde percentage van 7,44%, omdat de OD NHN een looncomponent van 82,8% heeft in plaats van de 70% waar de FUGR vanuit gaat.

Wanneer de kaderbrief wordt vastgesteld met de genoemde indexatie en de aangekondigde uitbreiding in de basis- en plustaken ontstaat er voor 2026 en opvolgende jaren een nadeel in de gemeentelijke begroting zoals onderstaand weergegeven. Bij de aankomende conceptbegroting 2026 van de OD NHN heeft de raad de mogelijkheid om nogmaals een zienswijze in te dienen. Eventuele financiële mutaties van de bijdrage aan de OD NHN worden definitief verwerkt in de gemeentelijke kadernota/begroting 2026.

Gevolgen concept kadernota 2026 OD NHN	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Bijdrage in meerjarenbegroting Heiloo	€ 413.709	€ 413.709	€ 413.709	€ 413.709
Bijdrage in meerjarenbegroting OD NHN	€ 413.000	€ 413.000	€ 413.000	€ 413.000
Herziening verdeling asbestsloopmeldingen	€ 9.000 (-/-)	€ 9.000 (-/-)	€ 9.000 (-/-)	€ 9.000 (-/-)
Voorgestelde indexatie	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Nieuw/uitbreiding Basistaken	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Nieuw/uitbreiding Plustaken	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
Bijdrage na vaststelling kadernota OD NHN	€ 463.000	€ 463.000	€ 463.000	€ 463.000
Verschil (-/- = nadeel)	**€ 49.291 (-/-)**	**€ 49.291 (-/-)**	**€ 49.291 (-/-)**	**€ 49.291 (-/-)**

<u>Herverdeling bijdrage asbestsloopmeldingen</u>
In het meerjarenperspectief 2026-2029 is een herverdeling opgenomen voor asbestsloopmeldingen. Het behandelen van deze meldingen is een (wettelijke) basistaak voor de OD NHN geworden onder de Omgevingswet. Heiloo had deze taak al bij de OD NHN ondergebracht. Voor de gemeenten die dit nog niet hadden gedaan is in de begroting van 2024 van de OD NHN een structurele verhoging van € 31.000,- opgenomen. Hierbij kon destijds geen inschatting worden gemaakt over omvang per deelnemer en om deze reden is een uniforme verhoging toegepast waarbij een toekomstige herverdeling is aangekondigd op basis van ervaringscijfers. Deze herverdeling is nu voor alle deelnemers gemaakt en zorgt voor Heiloo voor een structurele verlaging van € 9.000,-.

DUURZAAMHEID
De OD NHN voert diverse gemeentelijke en provinciale taken uit die bijdragen aan de maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid, energietransitie en klimaat. Het Plan van Aanpak Robuustheid heeft mede tot doel de OD NHN klaar te maken om de huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven binnen de gemeenten en de provincie Noord-Holland het hoofd te bieden.

PARTICIPATIE
N.v.t.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE
Na besluitvorming wordt het dagelijks bestuur van de OD NHN door toezending van het getekende raadsbesluit geïnformeerd over de vastgestelde zienswijze.
De kaderbrief staat ter vaststelling op 12 maart 2025 geagendeerd voor het overleg van het algemeen bestuur van de OD NHN. De uitgangspunten als opgenomen in de kaderbrief worden vervolgens verwerkt in de ontwerpbegroting 2026 van de OD NHN die vóór 15 april 2025 aan uw raad wordt toegezonden.

BIJLAGEN
1. Kadernota 2026 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (incl. aanbiedingsbrief)

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN
2. Brief AB OD NHN d.d. 10 juli 2024: Ontwikkeling robuustheid Omgevingsdienst Noord-Holland Noord in het kader van de versterking van het VTH-stelsel

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo

J. van den Beij-Veenstra
gemeentesecretaris

M. ten Bruggencate
burgemeester